

Veronika Francová, Irena Smetáčková

Název posteru

Vztahy v pedagogickém sboru a syndrom vyhoření (Relationships between teachers and burnout syndrome)

Klíčová slova v ČJ

Učitel, syndrom vyhoření, pracovní spokojenost, well-being, kolegiální vztahy

Klíčová slova v AJ

Teacher, burnout, job satisfaction, well-being, peer relationships

Cíle v ČJ

Prozkoumat souvislost mezi vnímanou kvalitou profesních vztahů v pedagogických týmech a syndromem vyhoření u vyučujících na českých základních školách.

Teoretická východiska v ČJ

Učitelství je označováno za povolání se zvýšenou mírou stresu (Johnson et al., 2005; Kyriacu, 2001; Holeček, 2001; Kohoutek & Řehulka, 2011). Podle českých studií trpí stresem 60 % vyučujících (Státní zdravotní ústav, 2002; Žídková & Martínková, 2003; Urbanovská & Kusák, 2009).

Přiměřený a krátkodobý stres může zvýšit výkonnost jedince, zatímco dlouhodobý a silný stres vede k vyčerpání organismu a k rozvinutí syndromu vyhoření (Marek, Schaufeli & Maslach, 2017; Shirom & Melamed, 2006). Vyhoření představuje subjektivní pocit dlouhodobé pracovní nepohody, který se vyznačuje totálním nedostatkem energie a zájmu. Výzkumy učitelského vyhoření ukazují, že vyhořelí vyučující přistupují k žákům lhostejněji, cyničtěji a celkově negativněji, nedostatečně je stimulují a nevhodně reagují na jejich potřeby (Greenglass et al., 1996; Yong, & Yue, 2007). Je proto potřeba věnovat prevenci profesního stresu výzkumnou i školsky-politickou pozornost (např. Loonster, Browsers & Tomic, 2009).

Metodologie v ČJ

Prezentovaná studie byla součástí rozsáhlejšího výzkumu, který měl dvě části: (1) dotazníkové šetření (n = 2394) a (2) sérii případových studií na 12 základních školách, na nichž rovněž proběhlo dotazníkové šetření. Syndrom vyhoření byl měřen prostřednictvím Shirom-Melamedovy škály vyhoření (Shirom & Melamed, 2006). Profesionální dotazník byl zaměřen na kvalitu vztahů ve škole. Polostrukturované rozhovory, pořádané v rámci případových studií, byly analyzovány prostřednictvím

tematické analýzy (Braun & Clarke, 2006). Výsledky kombinují zjištění z dotazníkového šetření a z rozhovorů.

Závěry v ČJ

Vyučující vnímají vztahy ve svých školách spíše pozitivně, zažívají relativně málo konfliktů a ve vztazích se cítí spokojeni. Dobré vztahy ve škole jsou pro většinu vyučujících klíčovým aspektem v budování profesní spokojenosti. Souvislost mezi vnímanou kvalitou pracovních vztahů a syndromem vyhoření se potvrdila jako statisticky významná. Současně byly rozlišeny dvě podoby profesních vztahů ve škole: vztahy pracovní a osobní; přičemž pracovní vztahy se ukazují jako důležitější pro celkovou spokojenost.

Souhrn příspěvku v AJ

Teaching as a stressful profession is at risk of burnout. To prevent the burnout, it is necessary to analyze what supports satisfaction and what increases stress. The presented study is part of a research of burnout among primary school teachers which had two parts: (1) a questionnaire survey (n = 2394) and (2) 12 case studies of primary schools. The aim of the study was to explore the link between perceived quality of professional relationships and of burnout syndrome at Czech primary schools. The study compared data from the SBMB scale, from a questionnaire on the quality of relationships at school, and from semi-structured interviews (analysed with thematic analysis). Teachers perceive relationships in their schools rather positively and feel satisfied in them. The link between the perceived quality of relationships and burnout is statistically significant.

Bibliografie

- Johnson, S., Cooper, C., Cartwright, S., Donald, I., Taylor, P., & Millet, C. (2005). The experience of work-related stress across occupations. *Journal of Managerial Psychology*, 20(2), 178–187. doi: 10.1108/02683940510579803
- Shirom, A., & Melamed, S. (2006). A comparison of the construct validity of two burnout measures in two groups of professionals. *International Journal of Stress Management*, 13(2), 176-189.
- Maslach, C., Jackson, S. E., & Leiter, M. P. (1996). *Maslach burnout inventory manual*. Palo Alto, Calif: Consulting Psychologists Press.